

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*A Study of Students Personality at Faculty of
Education Burapha Universityรองศาสตราจารย์ ษิตเชิดวงศ์**
กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีภาระหน้าที่หลักที่สำคัญต้องรับผิดชอบภาระหน้าที่หนึ่งคือ การพัฒนาบุคลิกภาพ ดังที่ นิพนธ์ คันธเสวี (2530 : 22) กล่าวว่า "...ภาระหน้าที่หลักสำคัญประการหนึ่งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือการเสริมสร้างบุคลิกภาพนิสิต นักศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมในอนาคต ซึ่งจะต้องอาศัยการสอนของอาจารย์ การเรียนของนิสิตนักศึกษา และการบริการของเจ้าหน้าที่ในอันที่จะทำให้การศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือนโยบายต่างๆ ของสถาบัน..." เพราะในปัจจุบันสภาพสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัวของนิสิตที่จะเป็น

บัณฑิตที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมในการประกอบอาชีพ จึงเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทางมหาวิทยาลัยจึงต้องคอยแนะนำ ช่วยเหลือให้นิสิตได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพให้สอดคล้องและเหมาะสมกับอาชีพ ตลอดจนได้รับข้อมูลด้านต่างๆ ที่จะเป็นแนวทางให้นิสิตนำไปพัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบอาชีพ ในการพัฒนาบุคลิกภาพให้กับนิสิตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้นิสิตได้ทราบถึงบุคลิกภาพของตน วิธีการหนึ่งที่ยอมรับใช้ในการประเมินบุคลิกภาพคือการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะบุคลิกภาพคือสิ่งที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลและ

* รายงานนี้เป็นผลการวิจัยที่ได้รับทุนจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีการศึกษา 2539

** ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์หรือการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยแยกตามตัวแปร เพศ สาขาวิชา และชั้นปี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะบุคลิกภาพและความแตกต่างทางบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิต ตลอดจนประโยชน์ต่อการจัดบริการแนะแนวของมหาวิทยาลัยบูรพาในด้านการให้ข้อสนเทศ การให้คำปรึกษา การจัดวางตัวบุคคลและการพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2539 จำนวน 989 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2539 ซึ่งได้รับการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

เพศ

- สาขาวิชา
- ระดับชั้นปี

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

- คะแนนบุคลิกภาพที่วัดด้วยแบบทดสอบ 16 PF ทั้ง 16 ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสำรวจข้อมูลส่วนตัวของนิสิต และแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

1. แบบสำรวจข้อมูลส่วนตัวของนิสิต ประกอบด้วยเพศ สาขาวิชา และชั้นปี โดยจัดรวบรวมเป็นชุดพร้อมกับกระดาษคำตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

2. แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) (the Sixteen Personality Factor Questionnaire) สร้างโดย เรมอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) แปลโดย ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และประภา เชื้อภักดี

(2526) ได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.61-1.87 และปรับปรุงโดยคณะจิตวิทยากรรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข แบบทดสอบบุคลิกภาพประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 187 ข้อ ซึ่งใช้วัดองค์ประกอบทางบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบคือ

- องค์ประกอบ A การเข้าสังคม จำนวน 10 ข้อ
- องค์ประกอบ B สติปัญญา จำนวน 13 ข้อ
- องค์ประกอบ C ความมั่นคงทางอารมณ์ จำนวน 13 ข้อ
- องค์ประกอบ E การกล้าแสดงออก จำนวน 13 ข้อ
- องค์ประกอบ F ความร่าเริง จำนวน 13 ข้อ
- องค์ประกอบ G มโนธรรม จำนวน 10 ข้อ
- องค์ประกอบ H การกล้าเผชิญ จำนวน 13 ข้อ
- องค์ประกอบ I ความอ่อนโยน จำนวน 10 ข้อ
- องค์ประกอบ L ความระแวง จำนวน 10 ข้อ
- องค์ประกอบ M การจินตนาการ จำนวน 13 ข้อ
- องค์ประกอบ N การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ O ความวิตกกังวล จำนวน 13 ข้อ

องค์ประกอบ Q1 ความอิสระเสรี จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ Q2 ควบคุมอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ

องค์ประกอบ Q3 ความเครียด จำนวน 13 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จากประชากรจำนวน 989 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสำรวจข้อมูลส่วนตัวของนิสิตประกอบด้วยเพศ สาขาวิชา และชั้นปี และแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (The Sixteen Personality Factor Questionnaire) ซึ่งสร้างโดย เรมอนด์ บี แคท เทล (Raymond B. Cattell) ซึ่งแปลโดยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และประภา เชื้อภักดี ได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.61-0.87 แบบทดสอบบุคลิกภาพประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 187 ข้อ ซึ่งใช้วัดองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบ A B C E F G H I L M N O Q1 Q2 และ Q3

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำกระดาษคำตอบที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package of the Social Sciences)

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) และ t-test ทดสอบเป็นรายคู่แบบ q statistic ของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keul)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เมืองศรีประจักษ์บุคลิกภาพการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (ชอบทางสังคม) N+ ก่อนข้างสูง ด้านการจินตนาการ (ลงมือปฏิบัติ) M- ก่อนข้างต่ำ

2. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์เพศชายเมืองศรีประจักษ์บุคลิกภาพแตกต่างจากนิสิตเพศหญิงในองค์ประกอบบุคลิกภาพ AEILMN และ Q1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์สาขาวิชาต่างกัน เมืองศรีประจักษ์บุคลิกภาพด้าน B G I ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีศึกษาดังกันเมืองศรีประจักษ์บุคลิกภาพด้าน B G M O

Q1 และ Q2 ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N+) ก่อนข้างสูงด้านการจินตนาการ (M-) ก่อนข้างต่ำ ซึ่งแสดงว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีแนวโน้มลักษณะบุคลิกภาพ (N+) มองการณ์ไกล คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น มีการควบคุมอารมณ์ พิจารณาตนเอง และผู้อื่น ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน และมีองค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M-) เป็นผู้ที่ชอบปฏิบัติจริง มีความระมัดระวัง เจ้าระเบียบ มีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทเทล (Cattell, 1972 : 29) ซึ่งศึกษาบุคลิกภาพของวิศวกรการบิน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ผลปรากฏว่า วิศวกรการบินมีบุคลิกภาพสูงกว่าระดับปานกลางในด้านเปิดเผยตรงไปตรงมา (N+) และสอดคล้องกับงานวิจัยของคริส (Khristine Kris) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของตำรวจแห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก ได้ศึกษาดำรวจ 14 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า ตำรวจมีบุคลิกภาพก่อนข้างต่ำในด้านเพื่อฝัน สร้างจินตนาการ (M-) และสตาร์ท (Start, 1968 : 14-20) ได้ทำการศึกษา

บุคลิกภาพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม B) และให้ครูใหญ่ประเมินความสามารถในการสอนของครูด้วยพบว่า ครูที่ได้รับการประเมินความสามารถจากครูใหญ่ว่า มีความสามารถในการสอนสูง จะมีลักษณะคล่องแคล่ว (N+) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โซโลแมน (Soloman. 1967 : 140) ทำการศึกษานักเรียนและอคติของนักเรียนครูซึ่งมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนที่กำลังศึกษาอยู่ในรัฐบอร์โทเชอร์เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า ครูที่ต้องประสบความสำเร็จต้องมีลักษณะมีความสามารถทางสังคมคล่องแคล่ว สุจิตรา เหลืองสังสรรค์ (2516) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูและนักธุรกิจโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม B) พบว่า นักธุรกิจมีลักษณะความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N+) มากกว่าครูและสอดคล้องกับอบอวน หกสุวรรณ (2516) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับแพทย์ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม C) ครูมีลักษณะการสร้างจินตนาการ (M+) สูงกว่าแพทย์ แพทย์มีคะแนนด้านความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N+) มากกว่าครู และพจนารถ แดงพลอย (2532) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพและครูแนะแนวที่ประสบ

ความสำเร็จในอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการพบว่าครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพมีความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N+)

จากผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีลักษณะบุคลิกภาพสูงในองค์ประกอบด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N+) คือ มีลักษณะเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มองการณ์ไกล รู้ทันเหตุการณ์และปรับตัวได้ดี คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน แสดงว่าบุคลิกภาพอยู่ในกลุ่ม Social สอดคล้องกับทฤษฎีของ ฮอลแลนด์ (Holland อ้างอิงจากสำเนา ขจรศิลป์ 2528 : 40) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพในกลุ่ม Social จะมีลักษณะชอบติดต่อกับผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะเข้าใจผู้อื่น เสียสละเอื้อเฟื้อ เมื่อแผ่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตของคณะ ทั้งนี้เพราะหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคม ผลจากการวิจัยครั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเด่นชัดของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มีความเหมาะสมกับลักษณะของความเป็นครูดังที่ เฉลียว บุรีภักดี (2520 : 363 - 366) ที่ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี พบว่า ครูที่ชอบมากที่สุดคือ ครูที่เข้าใจและ

เป็นกันเองกับนักเรียน เสียสละ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และมีเมตตาธรรม นอกจากนี้ ชมรมบัณฑิตแนะแนว (2528 : 279) ยังกล่าวว่า ผู้ที่เป็นครู - อาจารย์ ควรมีความสนใจค้นคว้าหาความรู้และวิทยาการใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ตนเองเป็นผู้ทันสมัยอยู่เสมอด้านอารมณ์ ควรมีจิตใจมั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆ ในปัจจุบันคนเป็นครูจะดำรงตนเป็นพระฤาษีอยู่ในอาศรมอย่างโดดเดี่ยวไม่ได้ ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 61) กล่าวว่าครูต้องเป็นคนที่น่าสนใจใฝ่รู้ ตื่นตัว กระฉับกระเฉง พร้อมที่จะรับรู้ข่าวสารความเปลี่ยนแปลง และผจญปัญหาที่เกิดขึ้น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2538 : 86) ได้กล่าวว่า ครูศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาไม่ได้เน้นที่จะผลิตครูอย่างเดียว ผลิคนักการศึกษา ซึ่งครูเป็นนักการศึกษาประเภทหนึ่ง ถ้าเป็นครูจะต้องเป็นครูที่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ พรพิมล พงศ์สุวรรณ และอนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ (2534) ได้สรุปคุณลักษณะของครูที่ดีจะต้องมีลักษณะเป็นคนมีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขัน จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่านิสิตคณะศึกษาศาสตร์ จึงมีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการเข้าใจความ

รู้สึกของผู้อื่น (N+) ก่อนข้างสูงและด้านการจินตนาการ (M-) ก่อนข้างต่ำ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น (ชอบทางสังคม) N+ ก่อนข้างสูง ด้านการจินตนาการ (ลงมือปฏิบัติ) M- ก่อนข้างต่ำ คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตให้มีวิสัยทัศน์ที่พึงประสงค์และควรระดมความคิด หารูปแบบและแนวทางในการพัฒนานิสิตให้มีคุณภาพคู่คุณธรรม มีคุณลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งมีวินัยในตนเอง รับผิดชอบตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ในนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา
2. ควรทำการศึกษาเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

